

Informatívna správa o činnosti Centra rozvoja turizmu PSK pre oblasť Vysokých Tatier za rok 2016

Úvod

Informatívna správa popisuje základné aktivity **Centra rozvoja turizmu PSK pre oblasť Vysokých Tatier** (ďalej len „**Centrum**) od predloženia poslednej správy na rokovanie zastupiteľstva PSK za obdobie od zimy 2015/16 do jari 2017 ako aj ďalšie smerovanie organizácie ako partnerskej inštitúcie subjektov územnej spolupráce prispievajúcej k rozvoju cestovného ruchu a regionálnemu rozvoju.

Východisko pôsobenia Centra

Centrum bolo založené v roku 2010 Prešovským samosprávnym krajom spoločne s Regionálnym združením tatranských a podtatranských obcí a mestom Vysoké Tatry s cieľom vytvoriť inštitucionálnu platformu pre realizáciu **Memoranda o spolupráci pri rozvoji turizmu v Prešovskom samosprávnom kraji** podpísaného v Tatranskej Lomnici v októbri 2009. Memorandum bolo podpísané zástupcami tridsiatich piatich významných subjektov územnej samosprávy, organizácií rozvoja infraštruktúry, podnikateľskými a finančnými organizáciami a inštitúciami v oblasti rozvoja s cieľom podporovať novej legislatívy v oblasti cestovného ruchu a regionálneho rozvoja, napomáhať inštitucionalizácii a rozvoju kooperácie subjektov územnej spolupráce pri marketingu a propagácii regiónu, životného prostredia, rastu zamestnanosti, podpory miestnej ekonomiky, dopravnej obsluhy a informatizácie a podpory investícií a financovania rozvoja turizmu a regionálneho rozvoja.

Centrum pôsobí v samostatnom objekte v Dolnom Smokovci, ktorý poskytuje dobré technické, organizačné a priestorové zázemie pre organizovanie aktivít a stretnutí s aktérmi z Tatranského regiónu k rôznym témam rozvoja turizmu a regionálneho rozvoja a praktickej príprave projektov a podpore práce projektových tímov v regióne.

Hlavné funkcie centra

Vytvorenie spoločne zdieľaných implementačných kapacít, trvalého odborného pracoviska - projektových kancelárií, polyfunkčného priestoru a podporných služieb pre realizáciu rôznych aktivít v oblasti spolupráce, iniciácie projektov a projektových partnerstiev v hlavných oblastiach regionálneho rozvoja vyplývajúcich z vyššie uvedeného Memoranda.

Od vzniku centra a rozbehu činnosti v objekte po ukončení čiastočnej rekonštrukcie sa v jeho priestoroch uskutočnilo cez päťsto seminárov, workshopov, konferencií a rôznych pracovných

stretnutí s aktérmi cestovného ruchu a regionálneho rozvoja (životné prostredie, doprava, rozvoj vidieka, poľnohospodárstvo, zamestnanosť, kreatívny a kultúrny priemysel, podpora podnikania, zdravotníctvo, podpora mladých...), mnohokrát za účasti zástupcov dotknutých regionálnych a národných inštitúcií, ministerstiev i partnerských zahraničných organizácií.

Centrum vytvára podmienky a podporu pre projekty v sektoroch ktoré podporujú inovácie a tvorbu produktov cestovného ruchu v oblastiach rozvoja vidieka, podpory miestnych producentov a regionálnej gastronómie, kreatívneho priemyslu. V pilotnej fáze je start-upový projekt Kreatívne centrum Pod lesom ako inovatívny projekt podpory podnikania a rozvoja miestnej ekonomiky ktorého koncept bol čiastočne zahrnutý aj do Akčného plánu rozvoja okresu Kežmarok a pripravovaného programu podpory miestnej ekonomiky a podnikania mladých SPIŠ-UP.

Centrum sa prostredníctvom získaných finančných zdrojov z rôznych projektov a vlastnej činnosti venuje prepájaniu sektora cestovného ruchu s ďalšími oblasťami regionálneho rozvoja s cieľom mobilizovať regionálnu a medzisektorovú spoluprácu, zvyšovať podiel verejných zdrojov na priamu podporu regionálneho rozvoja, rozvoja vidieka a turizmu. Centrum tak systémovo dopĺňa aktivity existujúcich organizácií cestovného ruchu ktorých činnosť je orientovaná predovšetkým na marketing a propagáciu destinácií cestovného ruchu a svojich členov / obcí.

Priority a rámec pôsobenia centra

Pretože financovanie centra nie je napojené na pravidelný zdroj príjmov z rozpočtov verejnej správy, jednou z priorít práce s menšou finančnou náročnosťou je organizovanie aktivít na podporu spolupráce aktérov územnej spolupráce. **Lepšia spoločná koordinácia prípravy projektov z verejných zdrojov i súkromných zdrojov a presadzovanie integrovaného prístupu k regionálnemu rozvoju s preferovaním dohody a konsenzu aktérov v území je kvalitnejší, efektívnejší a lacnejší spôsob zabezpečovania rozvoja ako často nezmyselné konkurenčné a finančne vyčerpávajúce individuálne súťaže.**

Permanentnou výzvou je inšpirovanie a podpora miestnych aktérov k efektívnejšiemu využívaniu toho čo máme doma a mnohokrát to dostatočne nevidíme – a to sú v našom regióne existujúce zdroje vo forme prírodného, kultúrneho, sociálneho, ekosystémového a infraštruktúrneho kapitálu.

Podpora hospodárskeho rastu, zamestnanosti a konkurencieschopnosti Prešovského a Tatranského regiónu v cestovnom ruchu si vyžaduje okrem budovania tzv. „**tvrdkej infraštruktúry**“ aj podporu vytvárania „**mäkkej infraštruktúry**“. Medzi hlavné nástroje rozvoja patria klastrové iniciatívy, vytváranie verejno-súkromných partnerstiev pre prípravu a financovanie projektov rozvoja, presadzovanie uplatňovania princípov partnerstva a záujmov

a potrieb aktérov z nášho regiónu na národnej i európskej úrovni hlavne pri nastavovaní pravidiel a priorít financovania z EŠIF a iných verejných zdrojov.

Podpora budovania takejto mäkkej infraštruktúry patrí medzi silné stránky Centra, ktoré sa aj v posledne hodnotenom období venovalo **príprave mnohých programových a koncepčných dokumentov v oblasti regionálneho rozvoja a vyvinulo niekoľko iniciatív.**

Centrum svojimi aktivitami vytvára rámec pre zlepšovanie získavania zdrojov financovania pre aktérov územnej spolupráce. Prináša nové koncepty rozvoja ktoré zlepšujú konkurencieschopnosť turizmu a miestnej ekonomiky. Inšpiruje aktérov pre rozvoj aktivít v oblastiach s potenciálom **tzv. zeleného inkluzívneho rastu** – vidieckeho cestovného ruchu, európskeho strieborného turizmu, zdravotného turizmu s prepojením na kúpeľníctvo, zdravé regionálne produkty, podporu regionálnej gastronómie a obnovenie tradičných regionálnych a miestnych potravinových a iných krátkych reťazcov.

Kľúčová priorita pôsobenia centra je **v zmysle prijatého memoranda zvyšovanie regionálnej implementačnej kapacity a vytváranie podpory pre fungovanie partnerstiev, sociálneho dialógu, komunikácie, koordinácie a kooperácie subjektov územnej spolupráce.**

Prehľad hlavných aktivít centra

Tak ako kľúčovou aktivitou centra v roku 2015 bola **regionálna koordinácia programovej podpory Svetovej Zimnej Univerziády 2015 na Štrbskom plese**, v roku 2016 boli aktivity centra prioritne zamerané na prípravu pilotného **Akčného plánu rozvoja okresu Kežmarok** a na prípravu implementácie vybraných projektových a systémových opatrení v zmysle zákonov o podpore regionálneho rozvoja a podpore najmenej rozvinutých okresov.

Centrum v konzultáciách so subjektmi územnej spolupráce v okrese:

- pripravilo a navrhlo základné koncepty, štruktúru opatrení a kľúčové projektové zámery pilotného Akčného plánu
- spracovalo záznamník 183 projektových zámerov od územnej samosprávy v okrese
- spracovalo 40 projektových fišov ako návrhy projektových opatrení AP
- navrhlo zadefinovanie 5 hlavných problémov a 5 integrovaných opatrení

Základný prehľad navrhnutých integrovaných opatrení zo strany CRT:

1. slabá miestna ekonomika / integrovaná podpora miestnej ekonomiky a inovácií:

- a. klastrové iniciatívy pre podporu spolupráce podnikateľov a vytvárania systému odbytu a marketingovej podpory (napr. zemiakársky klaster)
- b. systém regionálnej značky a podpory tvorby regionálnych produktov
- c. podpora vytvárania krátkych dodávateľských reťazcov a siete distribúcie regionálneho produktu
- d. program podpory podnikania mladých SPIŠ-UP (inkubačný program, koworkingové centrum, kreatívny hub, akadémia podnikania, festival miestnej ekonomiky a dobrých nápadov, inkubátor...)
- e. investičná podpora

2. odchod mladých a perspektívnych ľudí z okresu / podpora ľudského kapitálu

- a. zvyšovanie atraktivity vzdelávacej ponuky – **KAMPUS KEŽMAROK** (integrácia 3 škôl do areálu bývalých Kasární Kežmarok)
- b. prepájanie služieb formálneho a neformálneho vzdelávania - **partnerstvo aktérov celoživotného vzdelávania a poradenstva** – regionálna sieť
- c. inovácia služieb zamestnanosti a kariérneho poradenstva - **Centrum poradenstva a služieb zamestnanosti a kompetenčné centrum**
- d. Inovatívne nástroje – koncepty **Zručnosti pre život** a **RegioPass**

3. rast podielu znevýhodnených skupín obyvateľstva / integrovaný program začleňovania

- a. **sieť subjektov sociálnej ekonomiky** (SSE) a regionálne centrum podpory sociálnej ekonomiky (*širší/odlišný koncept oproti súčasnému stavu...*)
- b. **integrované centrá začleňovania** (prepojenie, koordinácia a integrácia: jasle - materská škola - základná škola – doplnkové formy vzdelávania a praktickej prípravy - centrum voľného času - tréningové centrum pre SSE/regionálne produkty - svojpomocné aktivity - komunitné centrum - podpora zdravia...)

4. slabá infraštruktúra a služby / zvyšovanie atraktivity územia + zlepšovanie kvality a dostupnosti služieb

- a. Koncepty – **Kežmarok ako atraktívne miesto PRE ŽIVOT, PRE PODNIKANIE** (vyššie uvedené projekty KAMPUS, program SPIŠ-UP, podpora rozvoja bývania...), **ATRAKTÍVNY REGIÓN A DOSTUPNOSŤ** (doprava, IDS a ďalšie verejné služby...)
- b. **okresná sieť CIZS** - integrácia zdravotných, sociálnych služieb a služieb podpory zdravia (viacročná účasť expertov CRT v procesoch prípravy opatrenia pre IROP a MZ SR)

5. nízka koordinácia a absorpčná kapacita územia / posilnenie miestnych kapacít a systémové opatrenia

- a. model inštitucionálnej koordinácie a spolupráce aktérov pre implementáciu Akčného plánu – okresná rozvojová platforma a rada, tematické a sektorové platformy a projektové skupiny + prepojenie a koordinácia aktérov rozvoja v okrese (RRA, MAS, OOCR...)
- b. koncept obsahového, logistického a priestorového usporiadania okresného projektového rozvojového centra,
- c. komunikačná stratégia pre podporu implementácie AP (príručka manažéra rozvoja)
- d. inovatívne finančné nástroje – regionálny rozvojový revolvingový fond

Stručný prehľad ďalších aktivít v hodnotenom období:

- Informačné, konzultačné a projektové práce pri finalizácii a aktualizácii niektorých PHSR miest a obcí v regióne. Prepájanie aktivít na cyklodopravy, RIÚS, PRV a ďalšie dokumenty na úrovni PSK.
- **Informačné a konzultačné služby pre okresy zaradené do NRO** – Centrum podľa záujmu poskytovalo dokumenty, prezentácie a konzultácie a podelilo sa o svoje pozitívne skúsenosti i skúsenosti z prekonávania problémov pri vypracúvaní návrhov a štarte implementácie projektových opatrení akčných plánov. Centrum iniciuje lepšiu spoluprácu a koordináciu inštitúcií rozvoja.
- **Spolupráca s Integrovanou sieťou regionálnych rozvojových agentúr** – centrum sa stalo spoluzakladateľom novej inštitúcie – ISRRA a spolupracuje s vybranými RRA na Slovensku a v zahraničí
- **Iniciatívy a služby v oblasti rozvoja vidieka.** Experti centra sa osobne zapojili do úspešnej občianskej iniciatívy **LEADER 100+** ktorej cieľom bolo prispieť k zastaveniu pôvodného zámeru MPRV SR ohľadom rozdelenia financií pre malú časť územia Slovenska pre pokrytie prístupom LEADER. Iniciatíva vypracovala a podala podnety a sťažnosti na príslušné orgány a poukázala na podozrenia na vážne procesné a obsahové pochybenia v konaniach riadiaceho orgánu PRV a PPA i na celkové širšie spoločenské negatívne dopady „pôvodného riešenia“.

Centrum v súčasnosti aktívne spolupracuje predovšetkým s verejno-súkromným partnerstvom **LAG Tatry-Pieniny** ktoré zástupca centra na základe poverenia aktívne zastupuje v **Predsedníctve Národnej siete slovenských miestnych akčných skupín**. Doteraz sa aktívne venovalo aktivitám v Advokačnej skupine NSS MAS a v súčasnosti sa venuje predovšetkým **témam vytvárania siete regionálnych značiek a prepájania turizmu s projektmi podpory miestnej ekonomiky a zvyšovania zamestnanosti**.

- **Iniciatívy v oblasti inovatívnych finančných nástrojov pre miestny rozvoj**

Už v rámci prvých návrhov iniciatívy **TATRY 2020** a neskôr počas prípravy akčného plánu Kežmarok centrum navrhlo koncept zriadenia nového inovatívneho finančného nástroja pre podporu miestneho a regionálneho rozvoja – **regionálneho revolvingového rozvojového fondu**. S expertmi MF SR a EIB pokračujú pracovné konzultácie o možnostiach zriadenia takéhoto finančného nástroja. Centrum má záujem v tomto širšie spolupracovať s organizáciami územnej samosprávy.

Záver

Dlhodobou víziou CRT je budovať kvalitné regionálne kapacity na úrovni funkčnej siete subjektov regionálneho rozvoja v Tatranskom regióne (OCR, MAS, RRA, RPIC, rôzne partnerstvá a iniciatívy, sektorové regionálne a miestne štruktúry v oblasti životného prostredia, pôdohospodárstva, rozvoja vidieka, lesného hospodárstva, záujmových organizácií napr. cyklokluby atď...) a tak zvyšovať implementačnú a absorpčnú kapacitu regiónu. V tomto bude CRT aktívne participovať na implementácii programových dokumentov územného a regionálneho rozvoja za Tatranský región na úrovni PSK (RIÚS, PHSR PSK, PRV PSK...) i na národnej úrovni (Akčné plány, aktivity Národnej siete slovenských miestnych akčných skupín, IS RRA a pod.)

Úvodná podpora Prešovského samosprávneho kraja a spoluzakladajúcich členov centra pri vzniku organizácie umožnila vznik špecifickej rozvojovej inštitúcie pre podporu regionálneho rozvoja s prepojením na rozvoj turizmu a ďalšie sektory ekonomiky a celkový sociálno-ekonomický rozvoj v Tatranskom regióne. PSK a aktéri v regióne zároveň si posilnili rozvojové, operačné a implementačné kapacity pre podporu regionálneho rozvoja a konkrétnu prípravu a realizáciu strategických dokumentov a projektov. Centrum svojimi aktivitami a kooperáciou v rámci regiónu bude ďalej prispievať k podpore vzniku nových a inovatívnych regionálnych produktov, lepšiemu zhodnoteniu existujúcich mimoriadnych prírodných a kultúrno-historických atraktivít a rozvíjať potenciál, inštitucionálnu spoluprácu s relevantnými dopadmi na rast zamestnanosti a miestnej ekonomiky v cieľovom regióne.